

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
SREDA
6. NOV.
1991
Letnik XLV.
Štev. 47 (2629)
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt
Cena: 8 šil.
30 tolarjev
P. b. b.

Cossiga v Sloveniji

V nedeljo, 3. novembra je Slovenijo presenetljivo (neuradno) obiskal predsednik italijanske republike Francesco Cossiga. Na mejnem prehodu v Novi Gorici ga je pozdravil predsednik predsedstva RS Milan Kučan. Na enournem pogovoru so sodelovali še predsednik slovenske vlade Peterle, predsednik deželnega odbora Furlanije-Juljske krajine Biasutti ter župana obmejnih občin Pelhan in Scarano. Neuradni obisk sicer hkrati pomeni tudi nekakšno priznanje Slovenije, za Evropsko skupnost pa je lahko neprijetno presenečenje pri zavlačevanju njene priznanja.

Dubrovnik še vedno v nevarnosti!

Biser dalmatinske obale in „Kraljica Jadrana“, mesto Dubrovnik, je še vedno odrezan od ostalega sveta, mestu s svojimi dragocenimi arhitekturnimi spomeniki iz 15. stoletja še naprej grozi napad jugoslovanske armade! V Dubrovnik je pretekli teden sicer prispela pomoč, ki pa je le za nekaj dni olajšala težko usodo prebivalstva.

„Kraljica Jadrana“ še vedno grozi napad in uničenje dragocenih spomenikov.

SSK obsodil gonjo zaradi upodobitve knežjega kamna

Glavni odbor Slovenskega svetovnega kongresa je na svojem dvodnevem zasedanju preteklo soboto in nedeljo v Celju sprejel dve resoluciji.

V prvi podpira slovensko narodnostno skupnost na Koroškem v zvezi z zadnjo protislovensko gonjo zaradi upodobitve knežjega kamna na začasnih plačilnih bonih v Sloveniji, v drugi pa zahteva takojšnjo vzpostavitev rednega poslovanja slovenske letalske družbe Adria Airways.

Resoluciji bodo predstavniki Slovenskega svetovnega kongresa – koroško sekcijo je zastopal mag. Lojze Dolinar – posredovali svojim vladam.

Na kongresu so nadalje izdelali smernice delovanja v prihodnjem letu, ki se nanašajo na gospodarsko sodelovanje med Slovenci v Sloveniji in drugod po svetu. S tem v zvezi je bilo sklenjeno, da se izdela poslovni imenik slovenskih podjetij po vsem svetu, da se organizirajo redna srečanja slovenskih turističnih storokovnjakov ter da se ustanovi združenje slovenskih poslovnih partnerjev.

Evropska skupnost grozi Krvava vojna se nadaljuje

Tik pred ponovnim zasedanjem mirovne konference o Jugoslaviji v Haagu, včeraj, 5. novembra, so enote jugoslovanske vojske (v kolikor jo še lahko imenujemo tako) in srbske teritorialne in četniške sile z vso silovitostjo tolkle po vzhodni Slavoniji – na vukovarsko-vinkovski liniji –, domala po vsem področju ob meji z Bosno in Hercegovino ter tudi na dubrovniškem področju. Kazalo je, da hočejo tik pred konferenco zasesti čim več hrvaškega

ozemlja, v prepričanju, da bodo srbske pogajalske pozicije v Haagu potem boljše, in da so Miloševiću kaj malo mar evropske grožnje z ekonomskimi in diplomatskimi sankcijami. Srbi še vedno zahtevajo, da se borijo za zaščito Srbov na Hrvaškem, vendar Dubrovnik ni bil nikdar srbski in tam tudi ne živi večje število Srbov, zato postajajo neverodostojni. Pri Dubrovniku gre v povezavi s Črnogorci samo za ozemeljske pretenzije, za srbski pro-

dor na Jadran. Prav to pa slabi srbske pozicije nasproti zahtevam Evropske skupnosti.

Kaj je celega v Vukovarju, Borovnem selu, Vinkovcih in na širšem območju vzhodne Slavonije, ne ve nihče. V Vukovarju vztraja v bunkerjih baje še nekaj tisoč prebivalcev, njihova usoda pa je po skoraj treh mesecih totalne vojne negotova. Ve se, da v kletih še deluje bolnica, ki jo vodi zdaj že kar legendarna zdravnica dr. Vesna Bosanac,

ki pa lahko bolnike in ranjence bolj tolaži kot zdravi. Vukovarski borci trdijo, da Zagreb sploh ne pozna stanja na tem področju, da so od hrvaških oblasti prejeli le pet odstotkov orožja, ostalega pa so si za svoj denar oskrbeli sami. Prav to področje je zaradi tega postalo politično zelo problematično, za Tujmana po usodno po morebitnem končanju vojne. Vukovarski branilci v veliki meri podpirajo in so člani HOS (Dalje na 2. strani)

Volitve v kmetijsko zbornico: 46.000 volilcev!

Pri volitvah v kmetijsko zbornico za Koroško 1. decembra letos bo imelo volilno pravico 46.000 volilcev. To je včeraj sporočila informacijska služba kmetijske zbornice.

Do danes, torej srede, 6. novembra, pa ima vsak volilni upravičenec možnost, da se osebno prepriča, ali je vpisan v seznam volilcev. Vpogled je možen na občinskem uradu.

V primeru, da niste v seznamu, čeprav imate volilno pravico za volitve v kmetijsko zbornico, to takoj pismeno, telefonsko ali osebno sporočite vodji občinskega urada ali pristojni osebi in zahtevajte vpis.

Vratar Rus je ustavil vse napade moštva Bilčovša.

Nogomet: zmaga Kapelčanov

Nogometaši SAK so postali jesenski prvak v koroški ligi (0:0 proti Šentvidu), vrhunsko srečanje v spodnji ligi-vzhod pa je bilo v Bilčovsu, kjer je tamkajšnje moštvo gostilo novince iz Železne Kaple – in izgubilo z 0:2! S tem se je končala serija Bilčovščanov, ki so na domačih tleh veljali za napremagljive. V 2. razredu E pa so Selani visoko zmagali s 5:1 in osvojili 3. mesto na lestvici.

SP nagiba k modelu prednostnih glasov za deželni zbor

Koroški socialdemokrati so na svoji klavzuri pretekli ponedeljek pri Miklavžu v Bilčovsu ustanovili posebno komisijo, ki naj bi izdelala primerne modele za reformo volilnega reda za koroški deželni zbor. Komisija bo po besedah predsednika stranke dr. Petra Ambrozyja na tiskovni konferenci upoštevala tudi vidik zastopstva interesov slovenske narodne skupnosti.

Ambrozy je s tem v zvezi dejal, da bi bil virilni mandat za slovensko narodnostno skupnost verjetno najmanj sprejemljiva varianta, saj tak mandat s svojimi omejenimi kompetencami nikakor ne more zadovoljiti potreb koro-

ških Slovencev.

Za bolj zanimivo in pozitivno varianto je šef koroških socialdemokratov ocenil model prednostnih glasov, kot ga poznajo na Južnem Tirolskem. Ta zagotavlja najmanj enemu pripadniku narodnostne skupnosti Ladincev sedež v deželnem zboru, izvoljen pa je tisti, ki je na volitvah dobil največ prednostnih glasov, ne glede na listo, na kateri je kandidiral. Po Ambrozyjevem mnenju bi kandidatura pripadnikov slovenske narodnostne skupnosti na listah večinskih strank pozitivno vplivala tako na odnos manjšine do večinskih strank in večinskega naroda kot tudi obratno.

Evropska skupnost...

(Nadaljevanje s 1. strani)

(Hrvaške obrambne sile), ki je vojaška organizacija Paragine Hrvaške stranke prava. Ta pa je Tudjmanu in njegovi HDZ prav sovražna.

Koliko bo Evropi uspelo zaustaviti Miloševića, niti najboljšim poznavalcem razmer še ni jasno. Najbrž ne bo šlo tako gladko. Grčija je že napovedala pomisleke proti gospodarski blokadi, saj bi močno škodila tudi njej. Tudi Turčija ne stoji za njo, predsednik ruske federacije Boris Jelcin pa je v ponedeljek izjavil, da se njegova država ne bo držala morebitnih sklepov Evropske skupnosti. Kaže torej, da Milošević le ni tako osamljen, da bi ga grožnje o ekonomski in diplomatski

izolaciji spravile na kolena.

Na Hrvaškem sicer še vedno potekajo razgovori med predstavniki hrvaških oboroženih sil in jugoslovansko vojsko. Zataknilo se je pri črti razmeritve sovražnih sil. Hrvati zahtevajo umik sil 20 km od veljavne meje, armada pa bi se bila pripravljena umakniti le od trenutno vzpostavljene meja. Prav to pa kaže na slabe izglede teh pogajanj.

Evropska skupnost seveda še ni izčrpala vseh možnosti za ustavitev vojne, vendar ob doslejšnji neefektivnosti pogajanj in ukrepov pozitivne rešitve in pomiritve še ni videti. Dotlej pa bodo še padala življenja.

Jože Rovšek

MOČ EVRODIPLOMATOV

Le četrtna sredstev?

Državna poslanka Zelenih mag. Terezija Stoisic v tiskovni izjavi ostro kritizira očiten načrt Urada zveznega kanclerja, da se gradiščanskim Hrvatom za letos izplača le četrtna v zveznem proračunu predvidene vsote za raz-

voj te narodnostne skupnosti. Gradiščanski Hrvati so namreč doslej iz teh pospeševalnih sredstev dobili „manj kot dva milijona šilingov, prejeti pa bi morali šest do osem milijonov“.

Umrli minister Drimmel

1. novembra je v 79. letu starosti na Dunaju umrl nekdanji minister dr. Heinrich Drimmel. Dr. Drimmel je bil med leti 1954 in 1963 minister za pouk in kulturo v vladi kanclerja dr. Juliusa Raaba, v njegovem času pa je prišlo tudi do ustanovitve ZG za Slovence v Celovcu, a tudi do odprave obveznega dvojezičnega pouka na dvojezičnih ljudskih šolah na dvojezičnem ozemlju Koroške.

TedANJI predsednik ZSO in SPZ dr. Franci Zwitter je v radijskem intervjuju dejal, da je bil minister dr. Drimmel prvi, ki je pokazal razumevanje za šolsko vprašanje, saj tako Figl kot tudi Raab nista imela posebnega razumevanja za proleme slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

Drimmel je po imenovanju za ministra za pouk osebno prišel na Koroško in se s predstavniki koroških Slovencev pod vodstvom

predsednikov ZSO in NSKS, dr. Francijem Zwitter in dr. Joškom Tischlerjem, temeljito pogovarjal o šolski problematiki. Slovenski delegaciji je na sedežu koroške deželne vlade obljubil, da ne bo prišlo do sprememb v manjšinskošolskem zakonu, kar pa ni obveljalo.

Še pred odpravo obveznega dvojezičnega šolstva pa je Drimmel z osebno odredbo ustanovil slovensko gimnazijo v Celovcu, ne oziraje se na to, ali je bil potreben zakon. Kot je bilo pričakovati, je dr. Drimmel takoj postal tarča hudih in nestrpnih napadov nemško-nacionalnega tabora na Koroškem.

V zvezi z ustanovitvijo slovenske gimnazije pa se dr. Franci Zwitter spominja, da jo je Drimmel hotel ustanoviti že s šolskim letom 1956/57, toda zaradi nedokončanih priprav je do tega prišlo leto pozneje.

V Evropi se je s padcem komunističnih režimov in s hkratno demokratizacijo v vzhodnih in vzhodnoevropskih državah na eni strani ter z razširjanjem Evropske skupnosti in nastajanjem Evropskega gospodarskega prostora na drugi strani začel razvoj, ki bo bistveno spremenil podobo tega kontinenta ne le na političnem in gospodarskem, marveč tudi na vseh drugih področjih. Spremembe so v polnem teku, razvoj pa je in bo z vso svojo intenzivnostjo prizadel tudi majhne narode in narodnostne skupnosti, katerim se postavlja vprašanje, kako bodo v taki novi Evropi preživeli s svojo identiteto, kulturo, jezikom itd. Tajnik ZSO dr. Marjan Sturm in govornik DS socialdemokratskih Slovencev Tomaž Ogris sta na ta vprašanja skušala odgovoriti na kongresu o narodnih skupnostih pretekli mesec v Železni Kapli. V današnji številki začnemo s prvim delom referata dr. Marjana Sturma.

dr. Marjan Sturm

Evropa regij, kultur in jezikov

Med nacionalizmom in interkulturnim srečanjem

Bivši generalni sekretar nemške CDU Heiner Geissler je razvoj sodobne Evrope označil takole: „V Nemčiji bo sosed Belgijec, poklicni kolega Turk, snaha Danka in kolega v društvu Španec ali Madžar. Že danes poteka evropeizacija, celo internacionalizacija našega življenja. Evropska raznolikost produktov, hrane in pljač, literature, glasbe in likovne umetnosti, znanosti, mode in dizanja bo – in to je novo – masovno doživljanje vsakdanjika. To so znaki že obstoječe in rastoče multikulture družbe.“

Geissler pravi, da bo multikultura družba družba Evropske skupnosti. Kdor bo hotel biti gospodarsko uspešen, bo moral poznati jezike in kulture, življenjski stil in mentaliteto teh dežel. To ne velja samo za tehnike in managerje, temveč tudi za kvalificirane delavce in nameščence.

Jens Geier v svojih razmišljanjih multikulturno družbo označuje s sledečim: „Medsebojno priznanje zaključenih študijev in diplom po uvedbi svobodne izbire delovnega mesta (Niederlassungsfreiheit) v sedemdesetih letih bo omogočalo, da bo imel vsak Evropejec možnost, da se v okviru Evropske skupnosti poteguje za delovno mesto. Torej bo normalno, da bodo poleg nas delali Irci in Belgijci, da bomo imeli italijanskega zdravnika in Francozinjo za davčno svetovalko. Občevanje z nemcem tudi z visoko kvalifikacijo bo vsakdanjost in s tem bo multikultura značaj družbe konkretna. To je vsa Evropa obsega-joč proces.“

Umberto Ecco je razvil konkretno vizijo za delovno področje evropske integracije, ko je o programu Erasmus (to je izmenjava študentov in znanstvenikov) povedal sledeče: „Ta projekt bo povzročil, da bo vsak študent iz Evropske skupnosti živel eno leto v inozemstvu. Pri tej migraciji tisočih študentov bo prišlo do desetstisočev mešanih zakonov. Po obdobju tridesetih let bi bile evropske elite evropske v pravem smislu besede.“

Dovolite mi, da v svojih uvodnih razmišljanjih citiram še enega Nemca, dr. Petra Klotza, ki je v svoji knjigi „Der Irrweg des Nationalstaates“ zapisal: „Zadnje desetletje 20. stoletja bo za Evropo velik spor med evropeizacijo in nacionalizmom. Hkrati bo to

tudi ponovno rojstvo trde desnice... Po 40 letih, v katerih sta Evropo obvladali obe supersili, pasovi in vrvi popuščajo na vseh koncih. To bi lahko imenovali vrnitev k raznolikosti. Bolj zanimivo bo, a tudi bolj nevarno.“

Če torej verjamemo omenjenim avtorjem, bomo tudi v Avstriji, na Koroškem morali računati s tem, da se bo naše življenje z vstopom v Evropsko skupnost še bolj evropeiziralo oz. internacionaliziralo. Migracijski tokovi bodo postavili v novo luč vprašanja sožitja, medetničnih odnosov in sploh nacionalno vprašanje. Gre torej za to, ali bomo vprašanja sožitja reševali z metodami 19. stoletja, ali pa bomo našli našemu času odgovarjajoče modele.

Letošnji nagradenec nemškega knjigotrštva Madžar György Konrad je v svojem briljantnem govoru v Frankfurtu dejal: „Spricho absolutne resnice, da so ljudje preko skupnih interesov in danosti povezani v svetovnem merilu, je mogoče relativirati vse nacionalne in kulturne razlike. V patetičnem podrejanju univerzalnih resnic in zakonov parcialnim resnicam in zakonom je prepoznavno skupno bistvo nacionalizma, komunizma, fundamentalizma in političnih ideologij.“

Proces migracije v Evropi in v svetu je v teku. Informacijska družba dnevno nivelira kulturne razlike. Zato bo za vsako državo pomembno, da se bodo ljudje, ki v njej živijo in delajo, z njo identificirali. Ne bo važno, ali bodo vsi istega izvora in iste religije. Nasprotno, kulturna raznolikost bo zvišala diferenciacijo in kvaliteto skupnosti. Do konfliktov bo prišlo tedaj, če bodo morali milijoni ljudi v Nemčiji živeti v prebivalstvo razdelilo v več slojev vladajočih in podložnikov. Geissler se sprašuje, ali naj bo Nemčija republika ljudi, ki se bodo priznali k državi in ki bodo imeli enako dostojanstvo in enake človekove pravice, ali pa bo šlo za nacionalno državno tvorbo, v kateri ne bo odločilna pravica do univerzalnih človekovih pravic, temveč etnični izvor?

Evropa se torej zbližuje. Komunikacijska družba je privedla do tega, da se moramo osvestiti pluralne identitete in večplastne navezanosti. Zato k človekovim pravicam spada,

da imajo ljudje možnost, da večplastno identiteto tudi živijo. Primarno torej človek ne bo legitimni državljani zaradi svojega nacionalnega karakterja, temveč zaradi svoje biti, zaradi svojega bivanja in življenja v neki državi, pravi Konrad in nadaljuje: fundamentalisti ne marajo raznolikosti, od nas zahtevajo enakost, in če se ne priznavamo k uniformizmu, nas imajo za izdajalce. Resničnost ustreza pluralna identiteta. Vsak nosi v sebi razno. Homogene identitete so nujno zlagane. Zanikajo človeške izkušnje in sugerirajo, da je bolje zamolčati določene lastnosti. Kjer je v modi homogena identiteta, tam ni svobode. Samoomejevanje na eno identiteto je vedno posledica kolektivističnih ideologij.

Z obnovo plemenskega nacionalizma intelektualci dajejo v roke morilske instrumente nezrelim ljudem. Če smo proti vojaškim konfliktom med nacijami, se moramo opredeliti za človeštvo. Če načelno odklanjamo kozmopolitizem, bomo logično opravičevali nacionalno vlogo.“ Toliko Konrad.

Vrnimo se k vprašanju identitete, njene opredelitve. V programskem osnutku ZSO sem ob citatih Larcherja, Auenheima in Reiterja zapisal: „Identiteta ni več pojem, ki bi bil vezan izključno na nacio ali etnijo. Danes bolj razmišljamo o tem, da je identiteta povezana z regijo, z regionalno kulturo, pa tudi z nečim dinamičnim, z nečim, kar ni nespremenljivo statično skozi stoletja. Sodobno pojmovanje identitete izhaja prav iz tega, da obstajajo regionalne korenine, ki pa jih dialektično izravnavajo nasprotna centrifugalna sila, novi nadregionalizem. Pri dobiti identiteto bi torej pomenilo, da se počutiš domačega tako v neki regiji, kakor tudi zunaj nje.“

To pomeni, da lahko nihaš med ožjo domovino in večjo, širšo kulturo, ki jo označuje prepletenost nacij, narodov, ras, jezikov in kultur. Regija s svojimi naravnimi in zgodovinskimi prvinami je centripetalna sila in sicer v ekonomskem, ekološkem in kulturnem smislu: mnogolikost ljudi raznih kultur, ki živijo v neki regiji, pa je centrifugalna sila. Obe sili, enovitost in mnogolikost, velja uravnovešati.

(Dalje prihodnjič)

Seminar Evropskega sveta in celovške univerze

Medkulturno učenje je del človekovih pravic!

Pretekli teden je Evropski svet v sodelovanju s celovško univerzo priredil seminar na temo „Medkulturno učenje v službi človekovih pravic“. Udeležilo se ga je okrog 120 strokovnjakov iz vse Evrope. Poročilo o poteku tega seminarja, ki je nakazal glavne smernice za bodoči razvoj na tem zelo pomembnem področju v novi Evropi, je za Slovenski vestnik napisal udeleženec seminarja dr. Marjan Sturm.

Direktor komisije za človekove pravice pri Evropskem svetu Dr. Peter Leuprecht je v svojem uvodu poudaril, „da v Evropi živimo v multikulturni družbi... V Evropi in na Koroškem ni toliko vprašanje, ali živimo v različnosti in mnogovrstnosti, temveč kako to sožitje oblikujemo“.

Evropski svet je za sodelovanje izbral celovško univerzo, ker je le-ta v tem vprašanju prav zaradi študij o sožitju med slovensko in nemško govorečimi strokovno izredno pomembna in kompetentna. Pri tem se je še prav posebej zahvalil za strokovno pomoč pri pripravi seminarja dr. Mirku Wakounigu in Brigiti Buschevi.

Dr. Leuprecht je nakazal, da bo treba na novo definirati pravice manjšin v luči univerzalnih in nedeljivih človekovih pravic. Klasično gledanje manjšina – večina bo treba preseči in sicer v smislu interkulture odprtosti, ki ne pomeni ne asimilacije ne zatiranja manjšine. Prav Koroška bi lahko postala model, kjer bi raznolikost in preseganje starih podob sovražnosti za deželo pomenila obogatitev ne pa obremenitev.

Uvodne referate so imeli

univ. doc. dr. Rastko Močnik iz Ljubljane, ki je govoril o vzrokih in vsebinah nacionalizmov v postkomunističnih deželah, in dr. Peter Gstettner ter dr. Mirko Wakounig, ki sta predavala o „medkulturnem učenju kot sredstvu demokratičnega sožitja na osnovi človekovih pravic“.

Udeleženci seminarja so razpravljali v treh delovnih skupinah in prof. dr. Geremek, ki ga je Evropski svet imenoval za svojega poročevalca na seminarju, je ob koncu poudaril sledeče:

Celovec je simbolično mesto, tu je mlada dinamična univerza, ki se kompetentno ukvarja z vprašanji inter- in multikulturnosti. Vzhodna Evropa je lahko upanje, v sebi pa nosi tudi mnoge nevarnosti. Tako v zapadni kot v vzhodni Evropi naraščata populizem in nacionalizem. Te strukture je treba nenehno preučevati, kajti v Evropi sta se že rodila dva totalitarna sistema.

Geremek je poudaril pomembno vlogo Evropskega sveta s svojimi 40-letnimi izkušnjami pri reševanju teh problemov.

Uveljavljanje človekovih pravic bo najpomembnejše

sredstvo pri reševanju vprašanj sožitja.

Zavest o univerzalnih in nedeljivih človekovih pravicah mora zajeti medije in šolstvo. Evropa mora ustvariti kritičen odnos do dveh totalitarnih režimov, kajti le tako bo mogoče razviti človekove pravice. Dvo- in večjezičnost je nujen program.

Izredno pozitivno je odjeknilo predavanje Gstettner/Wakounig, ki ga bomo objavili v eni izmed prihodnjih števil našega lista.

Razprava na seminarju je bila na izredno visokem strokovnem nivoju. Evropski razvoj gre v smer multikulturnosti in večjezičnosti v smislu preseganja ozkih nacionalnih meja. Nacionalizem je totalitarna ideologija, ki je zaprta vase. Nacionalizem majhnih narodov je obrnjen predvsem navznoter, kjer narod deli na dobre in slabe, na tiste, ki se podredijo tej nacionalni ideologiji in na tako imenovane izdajalce.

Seminar Evropskega sveta je pokazal, da so koncepti inter- in multikulturnosti koncepti bodočnosti. Kdor tega ne bo uvidel, ga bo prihodnost kaznovala.

dr. Vladimir Wakounig

dr. Peter Gstettner

dr. Peter Leuprecht

Po anketi „Dela“ na vrhu lestvice popularnosti stranki Lojzeta Peterleta (levo) in dr. Dimitrija Rupla (desno).

Peterletova stranka prehitela SDP in SDS!

Če gre verjeti kontaktni raziskavi časopisa „Dela“ med približno 1000 anketiranci, je v odnosu do strank po razkolu slovenske demokratične zveze (SDZ) prišlo do pomembnega zasuka. Anketa je namreč pokazala, da je po popularnosti prva med strankami Peterletova krščanska demokracija, za katero bi v tem trenutku volilo 16 odstotkov vprašanih, tesno pa ji sledi nova Ruplova Slovenska demokratična stranka s 15,8 odstotka glasov. Na tretjem mestu so prenovitelji s 13,5 odstotka, sledijo pa liberalni demokrati, zeleni, socialdemokrati, kmečka stranka in socialisti. Nekdanja Slovenska demokratična zveza, ki je z novim predsednikom dr. Rajkom Pirnatom dobila tudi novo ime Narodna demokratska stranka, se je z 1,8% glasov uvrstila šele na 7. mesto.

Podatki torej kažejo, da je precej verjetno, da je Slovenska demokratična stranka zasedla sredinski politični prostor in tako spremenila njegovo dosedanje politično podobo. Desno od nje naj bi bile torej krščansko-demokratska, kmečka in še nekatere manjše stranke, levo pa Stranka demokratične prenov.

V prihodnjih tednih pa je pričakovati tudi bolj jasno profiliranje predvsem Liberalno demokratske stranke, znotraj katere se prav tako ustvarja frakcija, ki ni zadovoljna s sedanjim predsednikom Jožefom Školjcem. Bolj jasno pa se bodo morali opredeliti tudi Pučnikovi socialdemokrati, še posebej če res

drži trditev, ki jo je izrekel dr. Tine Hribar, da je Demos mrtev.

Konec Demosa?

Seveda je očitno, da je po ustanovitvi nove Ruplove stranke, ki ima v slovenski skupščini kar 12 poslancev, Demos v precej drugačnem položaju. To je pokazala tudi razprava na torkovi seji njegovega sveta, na kateri so obravnavali novo koalicijsko pogodbo, ki bi zdaj že sedem strank Demosa zavezovala pri političnem delovanju in seveda predvsem pri glasovanju v skupščini. Predlog pogodbe bodo obravnavale vse stranke, vendar je med „demokrati“ že slišati opozorila, da se ne bi ponovno zavezovali v takšni koaliciji, čeprav sodelovanja z Demosom ne odklanjajo.

Zasedanje skupščine

Da pa se v Demosu res dogaja marsikaj, česar pred časom še ne bi pričakovali, je pokazalo tudi zasedanje slovenske skupščine. Demosovi poslanci so namreč zapustili zasedanje zbora združenega dela in to pozneje pojasnili s svojim nasprotovanjem predsedniku zbora Jožetu Župančiču, ki naj bi s spretnimi proceduralnimi manevri oviral vsebinsko razpravo o privatizacijskem zakonu.

Seveda pa se v ozadju skriva vsebinski spor glede omenjenega zakona, zaradi česar je bil prav zbor združenega dela, v katerem Demos nima večine, tarča ostrih napadov in diskvalifikacij.

Gospodarske razmere

Tudi minuli teden v Sloveniji ni minil brez stavk. Po desetdnevni stavki zdravstvenih delavcev so se tokrat za opozorilno enodnevno prekinitev dela odločili železničarji. Zahtevajo višje plače in njihovo redno usklajevanje z rastjo cen.

Seveda pa je glede na porast cen v prihodnosti mogoče pričakovati še nove izbruhe nezadovoljstva. Oktobra so se namreč drobnoprodajne cene v primerjavi s septembrom zvišale kar za 21,5 odstotka, kar kaže, da uvedba tolarja ni niti najmanj zmanjšala dosedanje vrto-glave inflacijske spirale. V primerjavi z lanskim oktobrom so cene višje za 168 odstotkov, kar seveda že kaže na jasne znake hiperinflacije.

Borštnikov prstan Miri Sardoč

Prejšnjo sredo se je v Mariboru končalo tekmovanje slovenskih poklicnih gledališč, ki je poimenovano po mariborskem igralcu, režiserju in teatrologu Ignacu Borštniku. V programu se je zvrstilo 13 najboljših predstav iz lanske-letosnje gledališke sezone, poleg tega pa je bil tudi letos izveden bogat spremljevalni program na odrih v mariborski okolici.

Predstave so bile v veliki meri zelo izenačene, kar potrjuje visoko umetniško kvaliteto slovenskih gledališč. Žirija, v kateri je poleg

Marija Čuka s Tržaškega sodeloval tudi kulturni urednik slovenskega oddelka celovškega radia Horst Ogris, je imela izredno težko nalogo.

Na zaključnem slavlju, ki ga je zrežiral mariborski režiser Tomaž Pandur, udeležil pa se ga je domala ves slovenski politični vrh na čelu s predsednikom predsedstva Milanom Kučanom, so najdragocenejšo priznanje – Borštnikov prstan – podelili igralki tržaškega Stalnega slovenskega gledališča Miri Sardoč za njeno življensko delo v gledališču.

Podelili so še vrsto drugih priznanj. Za najboljšo predstav v celoti je bil razglašen Büchnerjev Vojček v izvedbi Drame SNG iz Maribora. V Ljubljano je šla nagrada za najboljšo režijo in sicer Dušanu Jovanoviču za režijo lastnega dela Don Juan na psu. Posebno nagrado za režijo je prejel Paolo Magelli za režijo Vojčka, Brane Šturbelj pa za naslovno vlogo. Nagrajeni so bili še igralci Ksenija Mišič, Jette Ostan-Vojrup in Ratko Polič. Med drugim sta nagrado za kostumografijo prejela Svetlana Visintin

Prejemnica Borštnikovega prstana Mira Sardoč

in Leo Kulaš, ki ju na Koroškem poznamo po kostumografiji Miklove Zale '87.

J.R.

HEUTE
IMSLOVENSKI
VESTNIKDie Seite
für unsere
deutschsprachigen
Leser/innenXVI. Treffen der Volksgruppen der Nachbarländer:
Mindeststandard für Minderheitenrechte!

Vom 25. bis 27. Oktober 1991 fand in Wien das XVI. Treffen der Volksgruppen der Nachbarländer statt. Die Organisation besorgte die "Wiener Arbeitsgemeinschaft für Volksfragen-Volksgruppeninstitut", die dabei von den Burgenländischen Kroaten in Wien unterstützt wurde. Am Treffen nahmen Vertreter verschiedener ethnischer Minderheiten und Minderheitenorganisationen aus Italien, Slowenien, Kroatien, Ungarn, der CSFR, der Schweiz und Österreich teil.

Das Thema des heurigen Treffens lautete angesichts des totalen wirtschaftlichen, politischen und ideologischen Zusammenbruchs der kommunistischen Regime im Osten sowie der vor ihrer Realisierung stehenden wirtschaftlichen und politischen Einigungskonzepte im Westen „Tradition und Fortschritt-Volksgruppen in der Industriegesellschaft“.

Zum Thema sprachen auf der Tagung international anerkannte Wissenschaftler und Experten aus Österreich, Slowenien und Kroatien, sowie der CSFR, deren Ausführungen gemeinsam mit der Auswertung der Ergebnisse der Tagungsthema vorher an die einzelnen Volksgruppenorganisationen und Institutionen zur Beantwortung versandten Fragebögen die ganze mit dem Eintritt der Volksgruppen in die moderne Industriegesellschaft für diese verbundene Problematik umfassend beleuchteten, um die Grundlage für entsprechende, einer modernen Industriegesellschaft konforme, zukunftsorientierte Minderheitenschutzkonzepte zu bilden.

Aus aktuellem Anlaß fand auch eine Diskussion zur Situation der Minderheiten in Kroatien statt. Die traurige Situation in den Krisenregionen sowie in den tatsächlichen Kriegsgebieten schilderte Mag. Mirjana Domini vom Institut für Migrationen und Volksgruppen der Universität in Zagreb, während die Vertreter der einzelnen Minderheiten aus Kroatien ausführlich über die schwierige Lage in ihrer Heimat berichteten. Die Situation der Kärntner Slowenen zeigte der Obmann-Stellvertreter des Zentralverbandes slowenischer Organisationen Dir. Franc Kukovica auf.

Zusätzlich zum Thema erstatteten einzelne Vertreter noch Berichte zur momentanen Situation ihrer ethnischen und nationalen Gruppe, insbesondere im Hinblick auf die Beachtung bzw. Nichtbeachtung der in der Charta des Minderheitenstandards der Minderheitenrechte von Osijek enthaltenen Grundsätze.

Die Teilnehmer am XVI. Treffen der Volksgruppen der Nachbarländer in Wien beschlossen nachstehende Resolution mit folgenden Inhalten.

– der Realisierung der Charta

des Minderheitenstandards der Minderheitenrechte weiterhin besonders Augenmerk zuzuwenden;

– sich in diesem Zusammenhang für die Errichtung eines Dokumentations- und Kontaktbüros und für die Schaffung einer funktions- und aktionsfähigen Presseagentur speziell für die in der ARGE zusammengeschlossenen Volksgruppen auszusprechen;

– verurteilten schärfstens die verabscheuungswürdigen, verbrecherischen Kriegshandlungen in Kroatien und Bosnien;

– gaben ihrer Besorgnis über die immer zunehmend lebensbedrohenden Übergriffe gegen die ethnischen Minderheiten in Kosovo und der Vojvodina Ausdruck;

– bedauerten die ständig zunehmenden Verletzungen von Minderheitenrechten und Grundfreiheiten in diesen und vielen anderen von Minderheiten bewohnten Gebieten;

– bekundeten ihre uneingeschränkte Solidarität mit der betroffenen Bevölkerung;

– appellierten an die verantwortlichen Beteiligten und die zuständigen internationalen Gremien der UNO und der Europäischen Gemeinschaften sowie an die KSZE, im Interesse des Friedens diesen sinnlosen, schmutzigen, nationalistischen, blutigen Auseinandersetzungen umgehend Einhalt zu gebieten.

Die Teilnehmer am XVI. Treffen der Volksgruppen der Nachbarländer traten gegen sämtliche Versuche, mit

Gewalt eine Neuordnung und neue Grenzen zu schaffen, auf Sie wollen vielmehr eine friedliche und einvernehmliche Lösung und Gestaltung der Minderheitenprobleme auf der Grundlage der Charta des Mindeststandards der Minderheitenrechte von Osijek, die sie auf der Tagung neu bekräftigt haben, und sind fest entschlossen, mit der inhaltlichen und organisatorischen Ausgestaltung der ARGE der Volksgruppen der Nachbarländer und mit der umfassenden, ständigen und objektiven Berichterstattung über die Minderheitenprobleme in diesem neuralgischen Raum im Herzen Europas fortzufahren und die ihnen als Minderheiten zustehende Rechte, das heißt ihnen angeborenen, aus der Menschenwürde entspringenden Rechte, durchzusetzen und zu verteidigen. Denn Minderheitenrechte sind Menschenrechte!

Die Teilnehmer begrüßen daher das auf der letzten Moskauer Tagung der KSZE neuerdings bestätigte Prinzip, daß Minderheitenrechte ein wesentlicher Teil der Menschenrechte sind und zu ihrer Achtung und Durchsetzung ein neuer wirksamer Mechanismus geschaffen wurde, der es erlaubt, im Falle ihrer Verletzung auch gegen den Willen des schuldhaften Staates einzuschreiten, ohne daß dies als Einmischung in dessen innere Angelegenheiten gewertet wird.

Das nächste Treffen wird voraussichtlich am Oktober 1992 in Udine bei der Volksgruppe der Friulaner stattfinden. Als Koordinator wurde Dr. Franci Zwitter sen. wiedergewählt, dem zur Realisierung des beschlossenen Dokumentations- und Kontaktbüros und der Presseagentur ein Ausschuß beigegeben wurde.

Interkulturelles Gymnasium in Oberwart

Ein langgehegter Wunsch der ungarischen und kroatischen Volksgruppe ging nach 37 Jahren in Erfüllung, als Unterrichtsminister Dr. Rudolf Scholten und Landeshauptmann Karl Six vor dem Nationalfeiertag endgültig die Errichtung des zweisprachigen Gymnasiums mit dem Standort Oberwart bekanntgaben.

Zuvor hatte es schon mehrere Versuche gegeben in Oberschützen einen Volksgruppen-Klassenzug zu errichten, doch scheiterten diese Bemühungen immer wieder am Unverständnis einiger. Das neue zweisprachige Gymnasium ist nicht nur ein Interesse der Volksgruppen, sondern dient dem gesamt-

österreichischen Interesse, nach dem Beitritt zur EG Fachleute zu besitzen, die durch die Kenntnis der Sprachen und Kulturen der Nachbarländer eine verbindende Brückenfunktion darstellen die Planung. Als die wichtigsten Voraussetzungen wurden folgende Gesichtspunkte berücksichtigt:

1. daß die Stundenzahl je Klasse durch Umschichtung nicht höher liegen als in jeder anderen AHS.

2. daß jeder Schüler aus jeder Klasse in einer anderen Lehranstalt in jedem Bundesland Aufnahme finden kann.

3. daß die Matura für das Studium an sämtlichen Universitäten in Österreich berechtigt.

KOMENTAR

dr.
KRISTIJANA
SCHELLANDRA

silijo vanjo. Evropski gospodarski prostor je neke vrste preddvor za vstop v Evropsko skupnost, mimo katere danes nihče v Evropi ne more. Gospodarska prevlada tega „kluba bogatih“ (seveda tudi tukaj obstajajo razlike med severom in jugom) ne dopušča resne neodvisnosti, pa če bi se kdo še tako kljubovalno odločil, da ostane „zunaj“.

Torej je, če si v močnem toku, bolje, da plavaš, kot da te valovi pasivnega mečejo sem ter tja in boš preplavljen. (Seveda mi je še vedno simpatična stara parola o „pla-

EVROPSKI GOSPODARSKI PROSTOR

Dražavam ES in EFTA je torej le „uspelo“, da se zedinijo glede „Evropskega gospodarskega prostora“. „Uspelo“ sem dal v narekovanj, ker se zavedam, da nekateri na to zedinjenje gledajo dokaj skeptično; tudi v tem listu bo še mogoče kdo zagnal polemičen vris o „novem našlusu“.

Rad bi ostal pri dejstvih. Kaj se bo zgodilo po 1.1.1993? Dežele prostocarske cone EFTA – torej tudi Avstrija – bodo prevzele približno 60% zakonov Evropske skupnosti. Štiri „svobode“ te skupnosti – prost pretok izdelkov, oseb, kapitala in uslug – bodo zajele tudi trge tistih razvitih držav Evrope, ki se pred štiridesetimi leti niso hotele ali niso mogle pridružiti Evropski gospodarski skupnosti. S tem bo nastal, da zaključim ta opis z superlativom, največji skupni trg na svetu z nad 370 milijoni potrošnikov. Kakšne bodo prednosti tega gospodarskega prostora, ali ne bodo morda prevladale celo negativne posledice? Domala vse evropske dežele – tako tradicionalne kapitalistične članice EFTE kakor tudi neokapitalistične bivše socialistične dežele – se zgledujejo po „Evropi“ in

vanju proti toku“, toda kako dolgo to majhna država res zmore, preden jo nemočno spet potegne v drugo smer, kot kaže novejša zgodovina.)

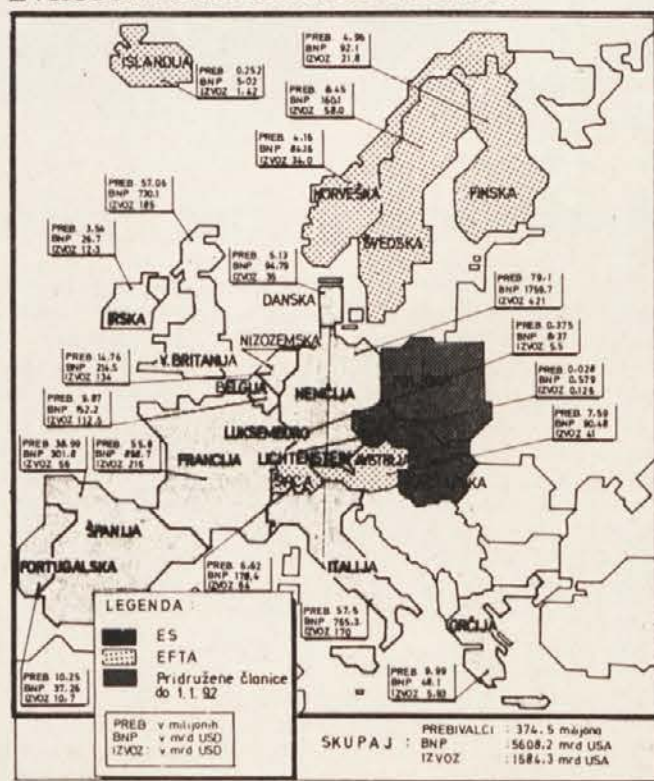
Prometni naval, onesnaževanje okolja in ogroženost malih kmetov so gotovo tehnični argumenti, ki govorijo proti trendom, katere nasplošno povezujemo z dominantno Evropsko skupnostjo!

Toda tudi v deželah te „super Evrope“ bodo ljudje hoteli preživeti, tudi tam se formira odpor proti ekološki katastrofi. Poleg rasizma in mržnje do tujcev se tudi v Nemčiji in Franciji organizirajo napredne sile.

Konfrontacija z velikim evropskim prostorom je tudi konfrontacija z današnjim realnim svetom, z dinamiko in nemočjo sveta, ki nas obdaja.

Včasih se z jokavim skrivanjem za našim lastnim čednim plotom pod na videz naprednimi parolami po mojem na znan avstrijski način izmikamo aktivnosti za napredne rešitve v novih pogojih. Ni vse zlato, kar se svetli, a tudi ni vse sveže, kar je zeleno.

EVROPSKI GOSPODARSKI PROSTOR

Borut Živkovič, Darko Wakounig in Hanzi Waschnig

V Kotmari vasi predstava proti vojni

Kar prijetno je na odru z mladimi igralci doživeti tak očiten protest proti nesmiselni vojni in ubijanju. Tekst Žarka Petana sicer ni bil napisan prav za letos (zalivska in jugoslovanska vojna), vendar je prav tako aktualen. Prav bolečina ob agresiji na Slovenijo v juniju in juliju letos in želja, da do take tragedije ne bi prišlo nikoli več, je spodbudila mentorico Marijo Wakounigovo, da je z mladinsko skupino „Gorjanci“ postavila na oder protivojno agitko Poslednja vojna njegovega veličastva. Pri tem ji je na desetih vajah pomagal režiser Igor Vozny iz Ljubljane.

Njegovo veličanstvo si želi vojno, njegovi vojaki so bili pobiti ali pa jih ni več, ženske rodijo samo še deklice, dekleta in matere se nimajo časa tolči, predstavica mater veličanstvu predlaga, naj se sam bje s svojimi generali in ministri. Ta navdušeno predlog sprejme in že v prvi bitki propade. To je kar preveč idealistična in optimistična izpoved kotmirške predstave.

Režiser Vozny je za deset vaj svoje delo dobro opravil. Predstava je zaradi neizkoriščenosti možnosti odrskega giba in drugih izraznih sredstev zreducirana na recital z

izdatnejšo izdelavo nekaterih prizorov in oseb (vojaške vaje žensk, njegovo veličanstvo, predstavica mater). Vsekakor pa je zanimiva, ker pritegne pričakovanje dogajanja.

Na odru se je zvrstilo kar nekaj talentov. Poleg Kotmirčanov Vesne Krevelj, Rudija Kullniga, Darka Wakouniga, Hanzija Waschniga in Boruta Živkoviča so sodelovali še Bilčovščani Mihi in Tevži Seher ter Andrea Kropiunig in Katja Gasser. Slednja je tudi zelo suvereno odigrala glasbeno spremljavo na klavirju. Iz Šentjanža pa je v skupini gostovala nadebudna Lucia Hafner.

Obe predstavi v nedeljo sta bili dobro obiskani. Društvena soba v prenovljeni stari šoli je bila kar premajhna. V celoti je to lep obet in spodbuda za društveno nadaljnje prizadevanje na tem področju.

Jože Rovšek

Naročite in širite „Slovenski vestnik“

Kristlu Krasniku!

Manjkal nam boš. Pa ne zato, ker na raznih svečanostih ne bi imel kdo spregovoriti, s tem se nisi nikdar pečal in teh bomo imeli najbrž vedno preobil. Manjkal nam boš kot člen v verigi naroda, ki, ko se pretrga, ni več cela. Manjkal boš, ko se bo spet nekdo opogumil in bo na prelestnem travniku v Spodnjih Vinarah hotel postaviti predstavo, srečevanje in opogumljanje Podjunčanov in nas, ki smo si še ohranili toliko moči, da se ob takih pogumnih dejanjih družimo z njimi.

Manjkal nam boš nekje pod lipo, pa ne nujno prav pod svatensko, pod tisto, ki nam včasih vendar ponudi zavetje, ki nas s svojo mitsko močjo nebogljenosti tudi osreči.

Brez svoje si bil član naše velike družine. Takega smo Te sprejeli, tako smo se do Tebe vedli. Eden med nami. Če je bilo treba poprijeti, si bil zraven, če so se delile časti, si se

pravočasno umaknil, da te ne bi spregledali.

Ko sem se vzpenjal k tvojemu zadnjemu počitku, proti pokopališču Šentjanj nad tvojo Grabaljo vasjo, sem v lepoti in spokojnosti tega kraja prepoznal tudi Tebe. Nekaterim je po odhodu dano, da postanejo večji. Srečni tisti, ki s svojim življenjem nikdar niso klicali smrti! Ti je nisi. Prišla je in te vzela nam vsem, brez velikih solza, brez zdihovanja, kot nekaj naravnega, vsakdanjega.

Manjkal nam boš, ker smo se zanesli nate, ker nisi nikdar moraliziral, se opredeljeval po barvah, ker si bil jabolko, ki ni padlo od drevesa. Ker si ljubil (imaginarno) mater slovensko in se nisi dal spremeniti ne v hrško ne v pelin.

Manjkal boš kulturnikom v tvoji okolici, manjkal boš tvojim prijateljem.

Kristl, nekako potihoma, neopazno si se nam zapisal v srce. Tudi s tem si nas oplemenitil. Hvala ti!

Jože Rovšek

Slovo od Fuggarjevega Hajnžka

V Ravnah pri Rožku je po dolgi in težki bolezni v 66. letu starosti preminul Hajnžek Lepuschitz, p.d. Fuggarjev oče. Njegovo življenje je bilo posvečeno delu in njegovo srce je gorelo v ljubezni za svoj dom in rod, zaradi česar je v dobi nacizma moral s svojimi starši tudi v pregnanstvo. Poln neuklonljive volje je prestal tudi ta križev pot in njegovo geslo po osvoboditvi je bilo: Kultura in prosveta, to naša bo osveta! Zakoreninjen v domačo zemljo in v vero svojih staršev je bila njegova edina želja, da se mračni časi ne povrnejo nikdar več ter, da materinščina doseže veljavo, kot ji po zakonu gre. Predvsem se je predal petju in bil dolgoletni član „Baških fantov“, pel pa je tudi bogu v čast in slavo v rožeškem cerkvenem zboru. Že od bolezni zaznamovan je še vedno rad obiskoval naše kulturne prireditve; sem pa tja ga je njegova žilica še pritegnila v krog svojih prijateljev pevcev. Do kraja izčrpana, je končno omah-

nila njegovega trudna roka, srce je prenehalo biti – le še rahlo brleča sveča je ugasnila. In spet je naš življenjski izgubi moža, ki je stal ko hrast in le kruta bolezen ga je podrla.

Po mrliskem opraviilu ga je množica sorodnikov, prijateljev in znancev spremljala na njegovi zadnji poti, kjer je Fuggarjev Hajnžek na rožeškem pokopališču legel k zadnjemu počitku. Z besedami zahvale za njegovo narodno zvestobo se je ob odprtem grobu od rajnega poslovil predstavnik Zveze slovenskih izseljencev, pevci „SPD Jepa-Baško jezero“ pa so mu zapeli ganljive žalostinke. Še hladna sapica mračnega jesenskega dne se je združila v otožni requiem vsesvetkega praznika: ...nič več peu na bom...

Umrli je mož, a v naših srcih ga bomo ohranili v blagem spominu. Žalujočemu domu pa velja naše iskreno sožalje.

F.Č.

Martinu Ressmanu v slovo

V Rožku še ni bila zagnjena gruda, že je zajel bolesten krik iz sosedne, ledinske fare. Na predvečer vseh svetih je vse prerano nenadna smrt vzela Tratnikovega očeta, Martina Ressmanna. Komaj pred pol leta je obhajal svoj šesti križ, a se je kljub težavam srca zadnje čase razmeroma dobro počutil. Poveselil se je še ob šestdesetletnici prijatelja Šimeja Triessniga pred tednom dni in še zadnjo uro svojega življenja skušal usklajevati pogrebne svečanosti za umrlega Fuggarjevega Hajnžka.

„Smrt ne zbira, vse pobira.“ Kolikokrat je s svojimi pevci pospremil rojake na tej zadnji poti, kolikokrat pa je tudi počastil tega in onega iz naših vrst. Tratnikov Martin

je bil ko hrast, bil je značilen člen „Roda izpod Jepe“. Počasna in preudarna je bila njegova govorica; kmečka grča, ki ne pozna prefinjenih zvijač, pač pa le trde, odkrite besede, brez vsake hinavščine.

Ni mu bila želja stati pod žarometi, tuja mu je bila slast po slavi, ker je bil človek, ki je stal na svoji zemlji zavedajoč se svojega rodu, svoje moči ali tudi nemoči. Kot otrok je doživljal barbarstvo nacifašizma – toda ni ga uklonilo. „Slovenec sem“, je bila njegova izpoved; toda ne samo na ustih – živel jo je kot svojo vero! In to je poleg dela izpolnjevalo njegovo življenje – časovno sicer kratko, a vsebinsko zvrha izpolnjeno.

F.Č.

Šimej Triessnig, na mnoga leta!

V Ločah je te dni praznoval svojo šestdesetletnico dolgoletni pevovodja nekdanjih „Baških fantov“ in še danes zelo prizadven vodja cerkvenega pevskega zbora Birtov oče, Šimej Triessnig. Kot kmečki sin je že v mladih letih moral trdo prijeti za delo, kot sin zavedne slovenske družine pa tudi okusiti vso grozoto pregnanstva v najtemnejšem obdobju koroških Slovencev – v času nacistične strahovlade.

Po vrnitvi iz izseljenštva je bil že močna opora očetu pri ureditvi izropanega posestva in kmalu so pridne in neutrudljive roke vsaj delno popravile povzročeno škodo. Pa ne le domačo grudo, tudi močno prizadeto slovensko narodno življenje je bilo treba obnoviti, postaviti nove temelje kulturnemu delovanju. Šimej kot izvrsten pevec je sledil klicu časa in se kljub napornemu kmečkemu delu takoj vključil v novoustanovljeno SPD „Jepa-Baško jezero“ ter se s šolanjem usposabljal za pevovodjo. Ko se je v Rožu snoval moški zbor, je bil eden izmed prvih, ki so se mu pridružili, in kmalu je z „Baškimi fanti“ sam prevzel vajeti. Vseskozi pa je ostal zvest tudi domačemu cerkvenemu zboru ter ga po smrti možnarja Franca Vidica prevzel in vodil.

Kot društveni odbornik je močno vplival na celotno kulturno življenje tega območja, vselej je skrbel tudi za slovensko kmečko združenje, za občinske zadeve in se kot odbornik vneto posvečal združenju staršev na slovenski gimnaziji v Celovcu.

Po razmeroma rani smrti očeta je prevzel Birtovo domačijo, si v Podgorjah izbral svojo družico Anie, ki mu je rodila štiri otroke. Danes so vsi bodisi na višem študiju ali v strokovnem izobraževanju. Leta so mu sicer zapustila sledove, toda njegove volje niso mogla ukloniti in še vedno kot močan steber stoji na braniku za naše pravice v javnosti in cerkvi.

Ob njegovem okroglem jubileju so se zbrali pevci cerkvenega in društvenega moškega zbora in mu čestitali ter izrazili željo, da bi še naprej ohranil zavzetost iz mladih let in ne opešal v prizadevanju za pravice našega življa. V prijetni družabnosti na Birtovem je še dolgo v noč donela slovenska pesem, predstavnik Slovenske prosvetne zveze pa je slavljencu izročil spominsko plaketo.

F.Č.

Polona Vetrih dvakrat na Koroškem

V soboto, 9. novembra ob 20. uri v ljudski šoli v Bilčovsu in nato v nedeljo 10. nov. ob 11. uri (po maši) v kapelski farni dvorani bo nastopila članica ljubljanskega SNG-Drama Polona Vetrih. Zaigrala bo monodramo (dramo enega) z izrazito komedijskimi elementi Alda Nicolaja Blagi pokojniki, dragi možje. Avtor predstavlja življenje štirih vdov, ki so svoje nezadovoljstvo v zakonu (razen ene) „nadmestile“ šele po vdovlosti, igralka pa jih zaigra z vsem svojim komedijskim gibom in petjem. Obeta se torej vrhunsko gledališko doživetje.

Interkulturalna gimnazija

S 37-letno zamudo bo Avstrija do gradiščanskih Hrvatov in madžarske narodnostne skupnosti na Gradiščanskem vendarle uresničila obveznosti, ki jih je prevzela s podpisom Avstrijske državne pogodbe let 1955. Prosvetni minister dr. Rudolf Scholten je dan pred nacionalnim praznikom v prisotnosti gradiščanskega deželnega glavarja Stixa za šolsko leto 1992/93 napovedal ustanovitev interkulturalne gimnazije v Oberwartu/Bortu.

Prva srednja šola za pripadnike narodnostne skupnosti ter tudi za nemško govoreče sodeželane bo dvojezična, torej bo učni jezik poleg nemščine tudi hrvaški in madžarski. Matura na novi interkulturalni gimnaziji bo veljala za študij na vseh avstrijskih univerzah.

Datum	Kraj	PRIREDITVE	Prireditelj
Sreda, 6. 11. 19.30	v farni dvorani v Šentjakobu	Pogovor o tečaju slovenščine za začetnike, vodi: mag. Štefan Schellander	Katoliška prosveta Šentjakob
Sreda, 6. 11. 19.30	v domu v Tinjah	Začetek joga-tečaja za začetnike, vodi: Krista Demšar	Dom v Tinjah
Četrtek, 7. 11. 18.30	v domu sindikatov v Celovcu	Predavanje dr. Brigitte Hipfl o vlogi medijev pri posredovanju kulturnih predsodkov	Ljudska visoka šola celovec
Četrtek, 7. 11. 19.30	v domu v Tinjah	Dia-predavanje dr. Hamernika „Povzetek iz kulturne zgodovine starega Egipta“ (nem.)	Dom v Tinjah
Petek, 8. 11. 19.30	v domu v Tinjah	„Možganska kap“, predavanje: dr. Ruže Ačimovič-Janežič	Dom v Tinjah
Sobota, 9. 11. 20.00	v avli ljudske šole v Bilčovsu	Uprizoritev monodrame „Blagi pokojniki, dragi možje“ Alda Nicolaja. Nastopa: Polona Vetrih, igralka Drame SNG Ljubljana	SPD Bilka in SPZ
Sobota, 9. 11. 20.00	v kongresni hiši v Beljaku	Dobrodelen koncert „Luč v temi“	Kongresna hiša Beljak
Sobota, 9. 11. 20.00	v gostilni Podobnik na Bell	Martinovanje z ansamblom „Jožeta Šumaha“ iz Slovenije in „Smrtnikovimi fanti“ iz Kort	Alpski klub
Nedelja, 10. 11. 11.00	v farni dvorani v Železni Kapli	Uprizoritev monodrame „Blagi pokojniki, dragi možje“ Alda Nicolaja. Nastopa: Polona Vetrih, igralka Drame SNG Ljubljana	SPD „Zarja“ in SPZ
Nedelja, 10. 11. 14.30	v domu v Tinjah	Razstava vezenin po ljudskih motivih – inž. Majda Lončar, Kranj-Bled	Dom v Tinjah
Nedelja, 10. 11. 11.00	v farni dvorani v Šmihelu	Premiera lutkovne igre „PEKARNA MIŠ- MAŠ“ (Svetlana Makarovič) nastopa: lutkovna skupina KPD „Šmihel“	KPD „Šmihel“
Nedelja, 10. 11. 19.00	v Neue Burg v Velikovcu	Dobrodelen koncert pod geslom „Pesmi ne poznajo meja“; nastopajo slovensko in nemško govoreči zbori oz. skupine	SJG-mladina
Ponedeljek, 11. 11. 19.30	v domu v Tinjah	Liki naše zgodovine „Andrej Einspieler (1813–1888)“; predavatelj: dv. sv. dr. Valentin Inzko	Dom v Tinjah
Torek, 12. 11. 19.30	v domu v Tinjah	„Energija in etos – kako oblikovati našo bodočnost?“, predavanje univ. prof. dr. Gerharda Faningerja, Seibersdorf (nem.)	Dom v Tinjah
Torek, 12. 11. 20.00	v farni dvorani v Šentjakobu	Dia-predavanje „Po gorah doma in po svetu“ dr. Marjana Čertova	Katoliška prosveta Šentjakob
Sreda, 13. 11. 8.00	v domu v Tinjah	Tečaj angleščine, vodi mag. Katarina Zablatnik	Dom v Tinjah
Sobota, 16. 11. 19.30	v farni dvorani v Železni Kapli	Hofmannsthal: SLEHERNIK nastopa: igralska skupina SPD Borovlje	SPD „Zarja“

RAZSTAVE

CELOVEC

- Deželna galerija – Hofmeister, dela
- Dom umetnikov, Mala galerija – Helmut Richter, arhitektura (od 12. do 28. 11.).
- univerza – Helga Kellermann, slike
- Galerija Carinthia – Maria Moser, nova dela (do 30. 11.)
- Avstrijska galerija – Günther S. Sedlak, dela 1985–1991 (do 23. 11.)

TINJE

- Galerija Tinje – Alojz Pogorevc, kiparska dela

ALPETOUR

Spedition-Transport-Ges.m.b.H.
Spedicijsko-transportna družba z o.j.

Lastenstrasse 6
A-9150 Bleiburg / Pliberk

Iščemo

dinamičnega transportnega disponenta za takojšnje zaposlitev
Znanje obeh deželnih jezikov je obvezno, praksa je zaželena, ni pa pogoj

Prijave pismeno ali po telefonu
štev. 04235 - 3131 (gospod inž. Koncilijs)

Prireditve "Pri Joklnu"

Četrtek, 7. november 1991, ob 20. uri:
Agricantus, pesmi sicilskega ljudstva.

Petek, 8. november 1991, ob 20. uri:
Matjaž Vipotnik, grafike, likovna oprema knjig Založbe Wieser.

Petek, 15. november 1991, ob 20. uri:
Odpri razstave „...ss firt kein Weg tsurik...“, skupina „Gojim“ predstavlja geto v Vilni (1941–1943).

Sobota, 16. november 1991, ob 16. uri:
Otroška prireditve, Mino Clowntheater: Max und Moritz, Picko in Packo za otroke od 4. leta naprej.

Petek, 22. november 1991, ob 20. uri:
Cafe de Chinitas, španske pesmi, ki so jih nekdanj prepevali v majhnih cestnih kavarnah.

Nedelja, 1. december 1991, ob 16. uri:
Grega Sulejmanovič, Ljubljana, čarovnije.

Četrtek, 12. december 1991, ob 20. uri:
Rooney Meye, pesmi in melodije iz Bretanske in Irske na instrumentih keltskega značaja.

SLOVENSKI VESTNIK

Nadstrankarski časopis koroških Slovencev

Uredništvo/Redaktion: Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, Telefon 0463/514300-30 do 34, telex 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Usmerjenost lista/Blattlinie: seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Glavni urednik/Chefredakteur: Ivan P. Lukan

Urednik: Andrej Kokot

Izdajatelj in založnik/Herausgeber und Verleger: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, telefon 0463/514300, telex 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Tisk/Druck: Založniška in tiskarska družba z o.j. Drava, Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/50566, telex 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Oglaš/Anzeigen: Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/514300-30 do 34 in 40, telex 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Zastopstvo za Slovenijo in Jugoslavijo: ADIT-DZS, Glonarjeva 8, 61000 Ljubljana, Slovenija, telefon 061/329761, telefaks 061/31123.

"Evaluierung" der UBW-Klagenfurt

Endlich ist es soweit. Es kursoriert ein besonderer Witz an der Klagenfurter Universität und in den Medien; besonders deshalb, weil Eingeweihte seine Entstehung seit einiger Zeit verfolgen und die Pointe schon voraussehen konnten. Die Rede ist von der sogenannten Evaluierung der UBW.

Evaluierung, ein terminus technicus der Unternehmensberatung, bedeutet im Grunde nicht anderes als Auswertung: einer solchen werden sich im Zuge der Unireform nach und nach alle Hochschulen Österreichs zu stellen haben.

Nun möchte man meinen, es soll sich hierbei nicht um eine quantitative Bestandsaufnahme handeln, sondern um eine Durchleuchtung einer Bildungsanstalt auf deren qualitatives Potential hin. Aber weit gefehlt!

Die Betrachtung des nunmehr vorliegenden Endbereichs der Millionen Schilling teuren Untersuchung läßt vielmehr das unangenehme Gefühl aufkommen, die UBW sein weniger ausgewertet als hinaus-gewertet und ausgezählt worden. Es geht nicht an, geistes- oder naturwissenschaftliche Studienrichtungen nach vordergründlichen Kriterien wie Rentabilität und HörerInnenzahl „werten“ zu wollen und deren gesellschaftliche (und gesellschaftspolitische) Relevanz außer acht zu lassen.

Daß bei einer solchen untauglichen Vorgangsweise andere Studienrichtungen, wie BWL und Informatik als Sieger hervorgehen und die Geistes- bzw. Naturwissenschaften auf der Strecke bleiben, überrascht nicht. Ebenso klar muß es aber auch sein, daß bei einer radikalen Reduzierung des Lehrangebotes der UBW auf BWL und Informatik (wie von der mit der Evaluation beauftragten Firma empfohlen) das Projekt Universität Klagenfurt gestorben ist – und zwar für alle Studienrichtungen (inklusive BWL und Informatik) und für alle Studierenden und sonstige Interessierten.

Das Wissen um die aus der zwar teuren, aber in Wahrheit ziemlich wertlosen Studie folgenden Konsequenzen – sollte es denn zu ihrer Verwirklichung kommen – bedingt die eindeutig unumstößlich ablehnende Haltung der ÖH-Klagenfurt zu dieser „Evaluierung“.

Patricia C.M. Črnko, Vorsitzende der Hochschülerschaft Klagenfurt, Artur R. Boelderl für die ÖH-Klagenfurt

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKÉ ODDAJE

18.10–19.00

Sreda, 6. 11.

Glasbena sreda: Božo Hartmann iz Klopinja
Večerna 21.05–22.00 Osrednji koncert SPZ 28.9.91 v Celovcu

Četrtek, 7. 11. Rož – Podjuna – Zilja

Petek, 8. 11. Jezikovni pogovori (J. Messner), Koroški liki (R. Vospernik), Raziskovalni projekti (F. Merkac)

Sobota, 9. 11. „Od pesmi do pesmi – od srca do srca“

Nedelja, 10. 11. 6.30–7.00 Dobro jutro na Koroškem – duhovna misel (žpk. F. Zergoi)
18.10–18.30 „Dogodki in odmevi“

Ponedeljek, 11. 11. Polčas v nogometnem prvenstvu

Torek 12. 11. Oktet Suha – Nove pesmi

Polčas v nogometnem prvenstvu

Po., 11. 11. 1991, 18.25

Za nogometaše se začne zimski odmor. Za vse sicer še ne, ker so prihodnji konec tedna na sporedu še zaostale tekme. Tako tudi za SAK, vodečega v koroški ligi. Ekipa trenerja-igralca dr. Ivana Ramšaka je imela izreden start. Naslov jesenskega prvaka bi bil spodbuden tudi za dokončen vreden obračun.

V vzhodni podligi sta uspešno startali moštvi Bilčovsa in Železne Kaple.

V oddaji v ponedeljek, 11. novembra, bo Marjan Velik s trenerji in strokovnjaki analiziral potek prvenstva. Tja do drugega razreda, kjer se za napredovanje iz nogometne kleti borijo selski žogobrci.

TRIBUNA BRALCEV

26. oktober – praznik praznih trebuškov?

Kot običajno, so „pred (po)stavniki“ koroških Slovencev tudi letos ob nacionalnem prazniku povabili žejno in lačno gospodo na sprejem. Televizijske kamere celovškega ORF so nam kazale, kako so dame in gospodje tam hrustali, srkali, se hvalili in se prijateljsko trepljali po ramah. Nasmejanega obraza je bil celo tisti nekdanji poslanec v avstrijskem parlamentu, kate-rega je bila nekoč zaprisega na avstrijsko nacijo spravila v tako očitno zadrego, da je javno razmišljal o dražbi svojega avstrijskega državljanstva, ko je začel hlapčevati za tuj režim. Vsekakor bolj verodostojno in sodobno bi bilo, če bi organizatorji takšnih

srečanj povabili npr. nekaj tistih nemških in slovenskih družin, katerih vzdrževalci so po dolgem in zvestnem delu bili nagajeni z brco. Pridružili bi se jim lahko še kakšni mölltalski in podjunski kmetje, ki morajo na pragu časa, ko jih bodo EG-pohotneži dokočno zadušili, še (že?) danes živeti pod geslom „za življenje premalo, za smrt preveč“. To bi pač res bilo „in“-srečanje ob nacionalnem prazniku! Tamkajšnji povabljeni, npr. bivši delojemalci BBU, Obirja idr. bi se tam zagotovo pogovarjali o resničnih problemih današnjega časa in o perspektivah našega sožitja, ki postaja vse bolj sožitje ne v jezikovnem oziru, ampak sožitje v dvotretjinski družbi!

Hermann Fritz, Arnoldstein/ Podklošter

AZ v slovo

„Sedel sem nekoč v dunajski kavarni in sem bral „Neue Freie Presse“. Ta list ni samo glasilo dunajskih nemško govorečih židov, temveč tudi glasilo avstrijske inteligence vseh narodnosti in vseh ver. Uvodni članki, ki jih v palestinsko pojočem slogu piše gospod Moriz (sic!) Benedikt, so avstrijski evangeliji. Tisti dan je pisal gospod Benedikt o nekem štrajku, ob katerem je prišlo do tepeža in krvi, ter je nazadnje ves užaljen vzkliknil: „Das sind die Argumente aus der Schwarzspanierstraße!“. Sel sem koj iz kavarne pogledat, kaj da se godi v tisti Schwarzspanierstraße in kakšni posebni argumenti da rastejo tam. Ugledal sem prav dol ob tlaku dolgo vrsto oken, ki so gledali na cesto iz nekake zelo prostrane kleti; tam spodaj je takrat živel „Arbeiter-Zeitung“, osrednje glasilo avstrijske socialne demokracije.

Spoznal sem res prav kmalu, da so argumenti iz Schwarzspanierstraße vse drugačni od onih iz Fichtegasse, kjer je domoval Moriz (sic!) Benedikt.“ (Ivan Cankar: Kako sem postal socialist, 1913)

Štirindvajset let preden je Cankar napisal te stavke, je ustanovitelj avstrijske socialdemokratske delavske stranke, zdravnik dr. Victor Adler s svojim osebnim premoženjem, ki ga je podedoval in si ga prislužil v svoji ordinaciji, položil temeljni kamen za osrednje glasilo avstrijskega delavskega gibanja, imenovano Arbeiter-Zeitung. Osemindeset let kasneje, točno 31. oktobra letos je izšla zadnja številka tega tradicionalnega glasila z naslovnimi črkami ADIEU. Arbeiter-Zeitung, že davno preimenovane v kratko AZ, ni več. Dnevnik, ki je cel stoletje spremljal usodo avstrijskega delavstva in avstrijske socialdemokratske, pozneje socialistične in danes spet socialdemokratske stranke, je za vedno utihnil. Z njim glas levo-liberalnega, kritičnega in odprtega političnega tabora v Avstriji, ki je – čeprav skromen v relaciji do medijske prevlade avstrijskega bulvarja – vztrajno kljuboval poenostavljanju družbenopolitičnih vprašanj,

poneumljanju avstrijskih bralcev, pačenju politične resničnosti.

Zgodovina zdaj dokončno ukinjene Arbeiter-Zeitung oz. AZ je hkrati zgodovina tako avstrijske socialne demokracije kot tudi avstrijskega časnikaštva. Ustanovljeno kot osrednje glasilo partije je v času monarhije odločilno spremljalo in oblikovalo njeno politiko. Osemurni delavnik in splošna volilna pravica sta samo najvidnejši izraz njegove uspešnosti publicistično – posredovanega političnega delovanja.

Vse do nastopa klerofašistične diktature leta 1934 je Arbeiter-Zeitung spremljala, komentirala in sooblikovala avstrijsko politiko. Po letu 1934 je ilegalno izhajala v Brnu, po letu 1938 v Parizu. Šele po drugi svetovni vojni se je njen sedež ponovno preselil na Dunaj; kot izrečno partijsko glasilo socialistične stranke, ki vsaj po drugi svetovni vojni v svoji lastni medijski politiki ni imela prav srečne roke: v zadnjih letih ni le utrpelo na ugledu, marveč tudi na nakladi. Koncentracija časnikarskega trga v lasti nemškega kapitala (Kronen Zeitung, Kurier) ter katoliške cerkve (Kleine Zeitung) nekdanji AZ ni prizanesla. Pred dvema letoma so stroški za lastno glasilo presegli možnosti socialistične stranke, zato ga je prodala.

V doslej v zgodovini avstrijskega časnikarstva neprimerljivi obliki je solidarnost bralcev, požrtvovalnost urednikov ter razgledanost nekaterih finančnih močitev liberalnega kova AZ še enkrat rešila pred ukinitvijo. Vendar samo začasno: avstrijski kapital levo naravnane časnika ne potrebuje, za vsak časopis življenjsko potrebni oglasi so izostali, bojkot AZ s strani potentnih podjetij je bil popoln. Četudi so tako bralci kot tudi časnikarski izvedenci mlademu moštvu in redakciji AZ priznali najvišjo profesionalnost – v konkurenci Dichanda, Rajke, katoliške cerkve in grozečega Falka je morala zgubiti.

Zgubila je z uporno dvignjeno glavo. Zgubila ni samo AZ, vsa Avstrija je zgubila pošteno, liberalno, kritično in odgovorno glasilo. Tiše je postalo na avstrijskem časnikarskem trgu. ADIEU.

Dr. Franci Zwitter ml.

„Pridobiti si moramo popolnoma nov trg!“

Slovenijo čaka vrsta zahtevnih nalog – Šešok obiskal Koroško

„Slovenija je z osamosvojitvijo in zaradi razmer v ostalih republikah bivše Jugoslavije izgubila trg z 22 milijoni prebivalcev! Izhod iz te situacije je edinole v tem, da se tehnološko prestrukturiramo in to čimprej!“ S temi besedami je slovenski minister za finance dipl. inž. Dušan Šešok pretekli teden v Celovcu nakazal najnujnejše ukrepe, da nova država na gospodarskem področju sploh lahko preživi.

Tehnološka sanacija je namreč prvi pogoj za uveljavitev Slovenije oz. slovenskih podjetij in proizvodov na izvoznem trgu. Po zadnjih podatkih znaša slovenski izvoz v države zunaj Jugoslavije okrog 19 odstotkov celotne slovenske proizvodnje, 25 odstotkov Slovenija proda v ostale (jugoslovanske) republike, 57 odstotkov pa v sami Sloveniji. Po predstavah finančnega ministra bo treba delež izvoza v evropske dežele zvišati z omenjenih 19 na najmanj 40 odstotkov, cilj tehnološke sanacije pa mora biti čimprejšnja prilagoditev evropskim standardom.

Dušan Šešok, ki se je v okviru svojega uradnega obiska na Koroškem sestel z deželnim glavarjem dr. Christofom Zernattom, deželnim svetnikom za finance Maxom Rauscherjem ter tudi s predstavniki dveh velikih bank na Koroškem, je na tiskovni konferenci v Celovcu napovedal bilateralni kongres o gospodarskih vprašanjih med Slovenijo in Koroško, ki naj bi bil že decembra letos na Koroškem. S tem v zvezi je poudaril, da se Slovenija sedaj tudi na gospodarskem področju znatno stabilizira

ter da so vrata za sodelovanje med obema regijama na stečaj odprta. Slovenija si želi tudi močnejši angažma koroških firm v Sloveniji, bodisi z ustanavljanjem novih podjetij ali s participacijo.

S tem v zvezi je bil med obiskom Šešoka sklenjen tudi dogovor, da se sestavi seznam projektov, pri katerih bi lahko prišlo do konkretnega sodelovanja med slovenskimi in koroškimi podjetji oz. med Slovenijo in Koroško, „seveda na osnovi ekonomskih

Minister Dušan Šešok: „Knežjega kamna na tolarju ne bo!“

kriterijev“ je poudaril gost iz Slovenije.

Konkretno je bil na uradnih srečanjih govor o udeležbi Koroške pri gradnji verige savskih elektrarn ter o možnostih udeležbe pri izgradnji avtocest ter cestnih in železniških povezav med Koroško in koprsko lukco, ki bo za Slovenijo postala pomembno okno v svet. „Le na kratko“ pa sta je bila v razgovoru med Šešokom in Rauscherjem omenjena dolgoletna projekta mejnega prehoda Pavličovo sedlo ter skupna naložba za nov smučarski center na Peci.

V zvezi z upodobitvijo knežjega kamna na začasnem slovenskem denarju pa je slovenski finančni minister dejal, da on osebno s to zadevo nima nikakršnega opravka, saj je bil nalog za natis bonov in s tem tudi knežjega kamna dan že pred njegovim vstopom v slovensko vlado. Glede tolarja, ki se bo na monetarnem trgu prvič pojavil maja, najkasneje junija prihodnje leto, pa je Šešok tako Zernattu kot tudi koroški javnosti zagotovil, da na njem ne bo „ne knežjega kamna, ne kakega drugega simbola, ki bi bil vezan na Koroško...“

Slovenski finančni minister se je med svojim bivanjem na Koroškem srečal tudi z nekaterimi slovenskimi gospodarstveniki oz. podjetniki ter s funkcionarji stranke Enotna lista, ne pa s predstavniki obeh osrednjih organizacij.

Protestna izjava

Adria Airways obvešča domačo in mednarodno javnost, da jugoslovanske oblasti naj najbolj neobziren način nadaljujejo z uničevanjem slovenskega letalskega prevoznika in s popolno izolacijo republike Slovenije v zračnem prometu.

Očitno niso zadoščale zapore zračnega prostora in slovenskih letališč, ki z manjšimi prekinitvami trajajo že od razglasitve samostojnosti in suverenosti Republike Slovenije 26.6.1991. Prav tako ni zadoščal niti barbarski napad lovcev jugoslovanskega vojnega letalstva na letala in zgradbe Adria Airways, ki je povzročil nekaj deset milijonov dolarjev neposredne, skupaj s komercialno pa čez sto milijonov škodo. Jugoslovanski oblasti so moralno, da bi dosegli svoje cilje, prizemljiti Adrio v celoti. S pretvezo, da Zvezni letalski inšpektorat v Celovcu, kamor je zaradi zaprtja zračnega prostora Adria Airways premestila svoja bazna letališča, ne more kontrolirati tehnološke vzdrževanja letal, zaradi česar na bi bila ogrožena varnost letal in potnikov, je v.d. zveznega sekretarja za promet in zveze Stevan Santo 24.10.1991 Adrii Airways razveljavil potrdilo o usposobljenosti za opravljanje javnega mednarodnega in domačega letalskega prometa.

Čeprav obločba Zveznega sekretarja za promet in zveze Adrii še vedno ni bila pravno veljavno vročena in čeprav je vsebinsko ter pravno sporna, je Zvezni sekretariat za promet in zveze o njej obvestil letalske oblasti tujih držav in Adrii onemogočil letenje. Tako je Slovenija po zraku povsem odrezana od sveta, na naša letala pa zaman čakajo številni potniki po svetu in Jugoslaviji. Ta ukrep gospodarsko in finančno ruši slovenskega letalskega prevoznika.

Slovensko in mednarodno javnost pozivamo, da nas v tem kritičnem trenutku podpre in pomaga vzpostaviti čimprejšnjo povezavo Slovenije s svetom. Le tako bo neodvisna republika Slovenija suverena tudi v zraku.“

Ljubljana, 28.10.1991

„Slovenec“ zamenjal „glavnega“

Novi dnevnik „Slovenec“, ki je začel izhajati 25. junija letos, ima novega glavnega urednika. Dr. Sandi Sitar je zamenjal neuspešnega Andreja Rota. Do sprememb pa je prišlo tudi na položaju odgovornega urednika, ki ga je zasedel Jože Mlakar. Kot vzrok za odstaveitev Rota so navedli, da ni izpolnil pričakovanih ustanovitelj, se pravi Krščanskih demokratov na čelu s predsednikom slovenske vlade Lojzetom Peterletom. Iz impresuma „Slovenca“ pa je izginil tudi direktor časopisa Hanzi Tomažič, bivši glavni urednik Nedelje, cerkvenega slovenskega lista na Koroškem. Sprememba na krmilu „Slovenca“ je bila nujna, saj je naklada časopisa dramatično padla.

SAK je jesenski prvak – Bilčovs podlegel Kapli!

Slovenski atletski klub je po neodločenem rezultatu v Šentvidu (0:0) jesenski prvak v koroški ligi! Toda tekmovala za letos še ni konec: prihodnjo nedeljo je na sporedu prva tekma vigredne sezone v Kamnu proti Klopini, 15. novembra pa preložen tekma proti Pliберку na domačem igrišču v Trnji vasi. V spodnji ligi-vzhod pa se je končala uspešna serija Bilčovsa. Ekipa trenerja Sigija Hobla je prvič po 13 tekmah morala svoje igrišče zapustiti kot poraženec in to prav v derbiju z novincem iz Železne Kaple.

SAK je bil v tekmi v Šentvidu ves čas v premoči, toda igra se je končala brez zadetka. Urschitz, Pappler in Marjan Sadjak so zadeli le stativo, zadnjo priložnost pa je zapravil Galo, ko se je sam znašel pred nastprotnikovimi vrati, vendar je streljal mimo gola. Domačini so se vso tekmo branili, dvakrat pa so s protinapadi nevarno ogrozili gol SAK, k sreči pa je mladi Preschern odlično branil.

SAK po neodloče-

nem rezultatu proti Šentvidu vodi s točko prednosti in tekmo manj pred Wietersdorffom, na tretje mesto pa se je prebila ekipa Pliberka, ki bo najnevarnejši konkurent v borbi za naslov koroškega prvaka.

Vrhunsko srečanje v spodnji ligi-vzhod pa je bilo v nedeljo pred 300 gledalci na Potoku pri Bilčovsu. Domačini so gostili novinca iz Železne Kaple – in izgubili. Taktično odlično pripravljeno moštvo trenerja Jožeta Fere je tekmo odločilo že v prvem polčasu. Kukovica in Kucher sta v dveh hitrih protinapadih obakrat zadela, medtem ko je imel Bilčovs smolo in dvakrat zadel le vratnico.

Trener Kapelčanov Jože Fera (levo) je bil lahko zadovoljen, iz resne drže Sigija Hobla (desno) pa je razvidno, da se je po 13 tekmah sprijaznil s prvim porazom na domačih tleh.

Bilčovščani v napadu, toda zmagali so Kapelčani.

Vse slike: F.Rulitz

Dijaki SAK zmagali 20:0!

Vest za knjigo rekordov: najmlajši nogometaši SAK (pod 12 let) so v prvenstveni tekmi premagali mladince iz Grabštanja kar z 20:0, polčas 10:0! Drugi rekord: en sam igralec, Roman Oraže, je dosegel polovico vseh golov, namreč kar 10.

Bolj skromni so bili napadalci SAK pod 14 let: dali so en gol, ki pa je zadostoval za zmago nad ATUS iz Borovelj.

NOGOMETNO OGLEDALO

KOROŠKA LIGA

FC Šentvid – SAK 0:0
Šentvid, 800 gledalcev, sodnik Gajsek (slab); **postava SAK:** Preschern; Savič, F. Sadjak, Pappler, M. Sadjak, dr. Ramšak, Galo, Kreutz, Lippusch, Urschitz, Hober (46. Blažej).

Pliberk – Lendorf 3:0 (0:0)
Pliberk, 400 gledalcev, sodnik Maierhofer; **postava Pliberka:** Jesse; Wuntschek, Habernig, Rothleitner (80. Hutter), Roßmann, Urnik, Dlopst, Wölbl, Vidovic, Knauder (55. Lopinsky), Hober. **Gol za Pliberk:** Wölbl (47., enajstmetrovka), Wuntschek (71.), Urnik (85.). **Rumeni karton:** Wölbl (Pliberk).

Klopinj – VSV/Beljak 1:3 (1:1)
Klopinj, 150 gledalcev, sodnik Schmid; **postava Klopinja:** Sylle, Ogris, Fister (51. Klatzer), Kolmann, Wieser, Woschitz, Pitschko, Kuprince, Urank, Kriwitz (63.) Habernik, Blajs. **Gol za Klopinj:** Ogris (45.).

Ostali rezultati: ASTV Wolfsberg – Rapid Lienz 0:1 (0:1), Treibach – Breže 1:2 (0:2), Trg – Wietersdorf 0:2 (0:1), Mölltal – ASK Celovec 2:0 (0:0), Matrei – WAC 2:1 (2:0).

SPODNJA LIGA-VZHOD

Bilčovs – Železna Kapla 0:2 (0:2)
Bilčovs, 300 gledalcev, sodnik W. Maier (povprečen); **postava Bilčovsa:** Katnik; Partl, Rauter, Schellander, J. Kuess, Ogris, W. Kuess, Ramusch (72. Weichboth), Schanig (58. Hobel); **postava Železne Kaple:** Rus; Kukovica, Rožman, Baloh, Köck, Reinwald, Sporn, Germačnik, Ošina, Kucher (84. Wichar), Jenschatz (69. Grubelnik). **Gola za Železno Kaplo:** Kukovica (20.), Kucher (38.).

Ostali rezultati: Liebenfels – Oberglan 2:3 (1:1), Žitara vas – ATUS Borovlje 1:1 (1:1), Mostič – Velikovec 0:1 (0:0), Bad St. Leonhard – Kotmara vas 2:1 (0:1), Šentandraž – Vetrinj 0:2 (0:0), Žrelec – ASV Celovec 2:2 (1:1).

1. RAZRED D

Frantschach – Šmihel/Pliberk 1:3 (1:1)
Frantschach, sodnik Fischer; **goli za Šmihel:** Möttschilnig (2), Scherzer (11-metrovka).

Ostali rezultati: St. Michael/L. – Šentpavel 0:0, St. Stefan/L. – Reichenfels 2:0 (1:0), Šmarjeta – Dobrla vas 2:1 (1:0), Galicija – Ruda 0:2 (0:1), Metlova – Grebinj 4:0 (0:0), Globasnica – Labot 3:3 (3:1).

2. RAZRED E

Welzenegg – Sele 1:5 (1:2)
Welzenegg, 100 gledalcev; **goli za Sele:** M. Oraže (2), Travnjak, K. Hribnik, Radosavljevič.

Koroška liga

1. SAK	14	7	7	0	33:8	21
2. Wietersdorf	15	9	2	4	27:18	20
3. Pliberk	14	7	4	3	22:14	18
4. Treibach	15	7	4	4	23:19	18
5. Rapid Lienz	14	8	2	4	18:14	18
6. WAC/Koralepe	15	6	4	5	26:15	16
7. Feldkirchen	15	6	4	5	15:14	16
8. Friesach	14	7	1	6	31:24	15
9. FC Šentvid	15	6	3	6	18:16	15
10. Raika Matrei	14	4	7	3	16:15	15
11. FC Mölltal	15	5	3	7	15:24	13
12. ATSV Wolfsberg	15	3	6	6	18:25	12
13. VSV/Z-Bank	15	3	4	5	17:14	11
14. SV Lendorf	15	5	1	9	18:32	11
15. ASK Celovec	15	2	6	7	11:22	10
16. Klopinj	14	0	5	9	9:28	5

Spodnja liga-vzhod

1. Velikovec	14	9	3	2	18:8	21
2. Žrelec	14	6	6	2	24:11	18
3. Vetrinj	13	7	4	2	19:11	18
4. Zel. Kapla	14	6	3	5	24:14	15
5. ATUS Borovlje	14	6	3	5	22:18	15
6. Šentandraž	14	5	4	5	17:14	14
7. Bilčovs	13	5	4	4	14:17	14
8. Mostič	14	4	5	5	18:17	13
9. Kotmara vas	14	5	2	7	22:21	12
10. SV Oberglan	14	4	4	6	16:21	12
11. St. Leonhard	14	3	5	6	13:19	11
12. Žitara vas	14	3	5	6	13:19	11
13. ASV	14	2	7	5	22:30	11
14. Liebenfels	14	2	4	8	11:27	8

1. razred D

1. Metlova	14	10	3	1	40:9	23
2. Šmihel/L.	14	7	5	2	29:10	19
3. Ruda	14	8	3	3	24:11	19
4. Šmarjeta	14	7	5	2	21:15	19
5. Žrelec	14	6	5	3	29:20	17
6. Šmihel	14	6	4	4	27:24	16
7. Šentpavel	14	5	6	3	18:17	16
8. St. Stefan/L.	13	5	5	3	20:14	15
9. Frantschach	14	4	4	6	22:24	12
10. Globasnica	14	3	4	7	18:27	10
11. Griffen	13	2	6	5	18:28	10
12. Galicija	14	1	5	8	10:21	7
13. Reichenfels	14	1	4	9	13:36	6
14. Labot	14	0	5	9	16:49	5

2. razred E

1. Pošta	14	10	1	3	40:15	21
2. Žilpolje	14	9	3	2	27:14	21
3. Sele	14	8	4	2	32:18	20
4. DSG Borovlje	14	8	4	2	25:11	20
5. Kriva vrba	14	7	4	3	29:16	18
6. Heeresportv.	14	6	4	4	27:19	16
7. Porče	13	5	4	4	25:15	14
8. Donava	13	6	2	5	27:27	14
9. Wölfnitz	14	4	5	5	18:16	13
10. Dholica	14	4	2	8	16:26	10
11. Uršla gora	14	2	6	6	19:34	10
12. Bistrica	14	2	4	8	18:25	8
13. Grabštanj	14	2	3	9	16:34	7
14. Welzenegg	14	0	2	12	11:60	2

Lista strelcev v koroški ligi

11 golov: Paulitsch (Breže)
9 golov: Urschitz (SAK), Pirker (Wietersdorf)
8 golov: A. Par (Treibach), Urnik (Pliberk)
7 golov: Hober, Lippusch (oba SAK),
6 golov: Safran (Wietersdorf), Niederegger (Matrei), Krappinger (Breže), Schrammel (WAC)
5 golov: Azimov (WAC), Sommerauer (ASK), Brela (Treibach), Pacher (Mölltal).

Obirčani tretjič izgubili

Šahovsko moštvo SSK Obir, novinec v spodnji ligi-vzhod, je v nedeljo moralo tretjič priznati premoč nasprotnika: proti Velikovecu so igralci okrog legionarja Dušana Jokoviča izgubili z 2:6. Remizirali so Jokovič, Harald Wolte, Moser in Topar.

V 1. razredu-vzhod pa je moštvo SŠZ/Posojilnica Celovec II po dveh porazih tokrat igralo neodločeno 4:4 proti ekipi magistrata iz Celovcu. Zmagala sta Rupert Reichmann in mag. Mirko Laußegger, remizirali pa dr. Joži Amrusch, Ivan Lukanter Boris in Marko Gallob.

V 3. razredu pa je drugo moštvo SSK Obir izgubilo proti KDR/Finanz tesno s 2:3.

ŠAHOVSKA RUBRIKA

ureja:
Silvo Kovač

Šahovska naloga št. 89

Anik – Santo Roman / Francija 1991

Po 27. potezi črnega je v zgornji partiji nastala pozicija, ki je na diagramu. Bela lovca po diagonalah navarano ogrožata črnega kralja, ki je trenutno v varstvu težkih figur.

Kako je beli, ki je na potezi, uspel razbiti obrambno povezavo črnih figur in prisiliti črnega na predajo, je naloga reševalcev.

Rešitev naloge št. 88

Samo malce nenavadna poteza bele trdnjave **1.Tf5!!** vodi do mata v treh potezah. Na i.Th3? sledi l...Ka6! in na i.Th7? Ka4! V kolikor črni vzame trdnjavo **1...ef5** sledi **2.g8 D** in na **2...Ka4** **3.Da2** mat in na **2...Ka6** **3.Da8** mat. Če pa črni ne vzame trdnjave sta nadaljevanji naslednji: a) **1.Tf5!! Ka4** **2.Tf3!** **Ka5** **3.Ta3** mat. b) **1.Tf5!! Ka6** **2.Tf7!** **Ka5** **3.Ta7** mat.

SŠZ še neporažena!

Šahisti slovenske športne zveze/Carimpex I so tudi po tretjem kolu prvenstva v spodnji ligi-zahod neporaženi! Po dveh zmagah (proti Obervellachu in Bad Bleibergu) je ekipa tokrat remizirala z močnim moštvom SV Raika Beljak/Marija na Zilji (4:4) in se s 15 točkami utrdila v zgornji tretjini lestice. Zmagali so Silvij Kovač, Alojz Gallob, Franc Kolter, remizirala pa sta brata Franci in Herbert Rulitz. Prihodnjo tekmo igra 23. novembra v Kötschach-Mauthnu.